

Handleiding voor de leerkracht

Hugo de Groot, 'een groot man'

Inleiding

In *Erflaters van onze beschaving* geven Jan en Annie Romein (in 1938) aan dat Hugo de Groot bij de schooljeugd (alleen) bekend is door zijn ontsnapping uit zijn gevangenis. Natuurlijk ontbreekt dit verhaal niet in deze les, maar tevens is geprobeerd om tegen de achtergrond van zijn leven iets van zijn ideeën duidelijk te maken, met name die ideeën, die tot op de dag van vandaag doorwerken.

Hieronder volgt een overzicht van materialen, die gebruikt kunnen worden bij de voorbereiding van de les. Materialen, die voorzien van (*) worden speciaal aanbevolen

1 Jeugdliteratuur

1.1. Informatief [in alfabetische volgorde]

- **Bloem, M., *Zo groot als Hugo*.** Wijk en Aalburg: Pictures Publishers, 2005.

'Prentenboek' met veelkleurig knip- en plakwerk over Lucie – die later minister-president wil worden – en haar wandelende encyclopedie, oom Huig. Samen bezoeken ze slot Loevestein en reconstrueren het leven van Hugo de Groot (die in een Calvin Klein-onderbroek in de kist stapt) met nadruk op verdraagzaamheid en rechtvaardigheid. Oom Huig koppelt de geschiedenis van Hugo aan de echte ouders van Lucie, asielzoekers, die in hun land opkwamen voor vrijheid en onderwijs voor meisjes, maar die niet in Nederland mochten blijven.

[Kanttekeningen:

- Gesteld wordt dat Hugo's dochter vaak op Loevestein was, maar dat een bezoek van zijn zonen verboden was. In de literatuur is hier geen eenduidigheid over: er wordt zowel aangegeven dat de familie compleet was op het slot, als dat enige kinderen ontbraken].
- Volgens het boek is Hugo de Groot gestorven in Zweden, maar Rostock ligt in Duitsland en niet in Zweden.
- Als gesteld wordt dat Hugo pleitte voor eenheid onder de protestanten *omdat ze moeten strijden tegen de katholieken* dan wordt over het hoofd gezien dat Hugo eenheid in de christelijke kerk nastreefde, inclusief de katholieken].
- **Dam, A. van en M. Letterie (red.), *Grote Nederlanders voor de jeugd [van 9 – 99 jaar]*.** Veen Magazines, 2004.
Hierin: Walda, D., *Hugo de Groot 1583-1645*, blz. 48-51.

Levensverhaal van Hugo de Groot: zijn opleiding, zijn ideeën over de vrije zee en over oorlog en vrede, zijn gevangenschap op Loevestein en zijn ontsnapping en zijn tijd in Parijs als Zweeds gezant.

[Kanttekeningen:

- In dit levensverhaal speelt de Franse koning twee keer een belangrijke rol: hij zou de promotie van Hugo in Orléans aangeboden hebben en hij zou ervoor gezorgd hebben dat Hugo gezant van Zweden werd in Parijs. De rol van de Franse koning in deze twee zaken wordt niet bevestigd in de studie van Nellen – zie verderop in hoofdstuk 3].
- Volgens dit verhaal bedacht Hugo de ontsnapping per boekenkist zelf: *De Groot verzong een sublieme list*. Hugo de Groot heeft – eenmaal ontsnapt – vanuit Parijs in een gedicht bekend gemaakt dat Maria de list bedacht heeft].
- **Daniëls, W. e.a., *Het Grote Geschiedenisboek. De hele geschiedenis als een spannend verhaal*** Groningen: Scala leuker leren, 2005.

Op de bladzijden 99 tot en met 101 wordt de relatie tussen stadhouder Maurits en raadpensionaris Van Oldenbarnevelt beschreven, eindigend met de terechtstelling van Oldenbarnevelt.

Op de bladzijden 101 tot en met 104 wordt de geschiedenis van Hugo de Groot beschreven, veroordeeld tot levenslange gevangenschap op Slot Loevestein, maar ontsnapt in een boekenkist (met getekende afbeelding).

- ***De Canon van Nederland. de vijftig vensters voor kinderen. Van Pluk tot Willem van Oranje.*** Amsterdam: Amsterdam University Press, 2009.(*)

Verdeeld over twee bladzijden een (korte) beschrijving van het leven en de activiteiten van Hugo de Groot: blz. 46-47 met een portret van Hugo, een afbeelding van slot Loevestein en van een boekenkist.

- **Es, G. van, *Verhalen van Nederland***. Rotterdam / Houten: NRC Handelsblad / Het Spectrum, 2008.

Op blz. 158 (hoofdstuk 11: Rijk land) onder het kopje *Stoere verhalen* een heel kort stukje over Hugo de Groot. Aan de orde komen vooral zijn gevangenschap en zijn ontsnapping uit Loevestein.

1.2 Verhalend

- **Dam, A. van en A. de Wolf, *Lang geleden... De geschiedenis van Nederland in vijftig voorleesverhalen***. Houten: Van Holkema & Warendorf, 2007. (*)
Hierin *Hugo de Groot. Ontsnapping in een boekenkist*, blz.74-76.

Een voorleesverhaal over Hugo de Groot met informatie over zijn jeugd en over het conflict met Maurits wat leidde tot zijn gevangenschap in slot Loevestein. Centraal in het verhaal staat zijn ontsnapping in de boekenkist en zijn vlucht naar Parijs.

[Kanttekeningen:

- Het verhaal begint met *Lang geleden woonde er in Rotterdam een jongen...* Hugo werd geboren en woonde - tot hij op 11-jarige leeftijd in Leiden ging studeren - in Delft.
 - Volgens het verhaal werd Hugo dank zij het boek *Over het recht van oorlog en vrede* raadgever van prins Maurits en Van Oldenbarnevelt. 'Over het recht...' verscheen tijdens zijn ballingschap in Parijs in 1625.
 - Pas na het einde van het Bestand zou er ruzie zijn tussen Maurits en Oldenbarnevelt over de rol van God en de mens. Die ruzie was tijdens het Bestand.
 - 'De baas' van slot Loevestein (Prouninck) zou tijdens de ontsnapping naar de jaarmarkt in Gorcum zijn. Hij was echter naar Heusden, waar hij bevorderd zou worden.
 - De kist met Hugo werd gedragen door twee soldaten. Het aantal is niet echt bekend: er wordt in de literatuur zowel uitgegaan van 2 als van 4).
- **Pelt, L. van, *Geen licht en geen lucht. De ontsnapping van Hugo de Groot.*** Amsterdam: Niño, 2008 [Historische helden].

Levensverhaal van Hugo de Groot, afgewisseld met informatieve intermezzo's met een afwijkende ondergrondkleur. Na enige informatie over de geschiedenis van slot Loevestein start het levensverhaal van Hugo in 1618 en de ruzie met Maurits. Uitgebreid komen aan de orde zijn gevangenschap op het Binnenhof, het vonnis, zijn gevangenschap op slot Loevestein en zijn ontsnapping. Kort wordt aan het eind van het boekje ingegaan op zijn verdere leven. Er wordt niet ingegaan op de betekenis van zijn publicaties.

[Kanttekening:

- Hugo de Groot wordt in Gorcum opgevangen door koopman Daetselaar, die in dit boek boekhandelaar is en elders koopman in garen en lint. Beide omschrijvingen komen in de publicaties voor Daetselaar voor].

2 Canoninformatie

2.1 Website

- <http://entoen.nu/hugodegroot>

2.2 Canonboeken [in volgorde van verschijnen]

- **Toorn-Schutte, J. van der (2007), *Retour NL. De canon van de Nederlandse geschiedenis in vijftig verhalen.*** Amsterdam: Boom, hoofdstuk 16 *De man van de boekenkist*, blz. 48-49.
Korte schets van Hugo de Groots leven met – ondanks de titel - aandacht voor zijn boeken over de vrije zee en het recht van oorlog. Met afbeeldingen van het standbeeld in Rotterdam (ook van Oldenbarnevelt) en van slot Loevestein..

Kanttekening:

- De plaatsing in de tijd 'in de laatste jaren van de Opstand' is geen gelukkige.

- **Hellinga, G.G. (2007, tweede druk), *Geschiedenis van Nederland. De canon van ons vaderlands verleden.*** Zutphen: Walburg Pers, blz. 68-70.

Een wat uitgebreidere schets van het leven van Hugo de Groot, rijk geïllustreerd met een portret van Hugo en afbeeldingen van een boekenkist, van de titelpagina van de publicatie *Inleiding tot de Hollandsche Rechts-Geleertheyd* en van slot Loevestein.

Kanttekeningen:

- Hellinga meldt bij de afbeelding van de boekenkist (van het Rijksmuseum), dat dit één van de **negen** kisten is. De meeste publicaties houden het op **drie** kisten (Rijksmuseum, Prinsenhof en Loevestein).
- Gemeld wordt dat de financiële steun die hem door de Franse koning toegezegd was uitbleef. De toezegging die Hugo de Groot kreeg van de Franse koning resulteerde eerst in een voorschotdonatie. In zijn brieven klaagt De Groot regelmatig over het uitblijven van de verder betalingen.

- **Koops, Th., J.W. Bultje en H. Frijters (2008), *De canon. Wat elke Nederlander moet weten*.** Antwerpen / Apeldoorn: Garant, blz. 91-94.

Eveneens een wat ruimere schets van het leven van Hugo de Groot, waarin de godsdiensttwisten wat uitgebreider aan de orde komen en waarin ook ingegaan wordt op zijn werken. Als bijzondere illustraties: de plaquette op de plek waar Hugo's geboortehuis stond in Delft. Verder het standbeeld in Delft.

Kanttekening:

- Gemeld wordt dat Hugo in slot Loevestein *regelmatig bezoek kreeg van vrouw en kinderen*. Zijn vrouw Maria en enige (alle? – zie boven) kinderen woonden bij hem in de gevangenis.

- **Horst, H. van der (2008), *Een bijzonder land. Het grote verhaal van de vaderlandse geschiedenis*.** Amsterdam: Bert Bakker: *Een orakel, maar een pedant orakel*, blz. 194-205.
(*)

Verreweg het meest uitgebreide en het beste verhaal over het canonvenster *Hugo de Groot* in deze rij canonboeken. Geen illustraties.

Kanttekeningen:

- Van der Horst geeft aan dat de promotie van Hugo in Orléans (op doorreis) een door de Franse koning georganiseerde erepromotie was. Nellen (zie hoofdstuk 3) maakt hiervan geen melding. Romein wijst op de familietraditie van promoveren in Frankrijk (blz. 234).
- Van der Horst schrijft eerst dat Hugo de Groot op slot Loevestein **wekelijks** een kist met boeken kreeg (blz. 195) en verderop **regelmatig** (blz. 203). Dat laatste lijkt het meest reëel.

- **Meder, T., R. A. Koman en G. Rooijackers (2008), *Canon met de kleine c. 50 verhalen en liederen bij de canon van Nederland*.** Bedum / Amsterdam: Profiel / DOC Volksverhaal Meertens Instituut: 16 *De boekenkist*.

Aandacht voor een historielied over Hugo *Op Loevestein woonde eens een man* (in de 20^e eeuw nog opgetekend) met daarbij een korte beschrijving van de gevangenschap op Loevestein en de ontsnapping. Als illustratie een 18^e eeuwse prent: Hugo probeert in Loevestein de kist uit.

- ***De Bosatlas van de geschiedenis canon* (2008).** Groningen: Noordhoff.
Op blz. 17 een kaart van mogelijke vluchtroutes van Hugo de Groot van Loevestein naar Antwerpen in 1621.

3 Over Hugo de Groot [in alfabetische volgorde]

- ***Erflaters. Portretten en biografieën van 100 Nederlanders die onze samenleving hebben vormgegeven* (2010).** Amsterdam: Elsevier, korte biografie *Hugo de Groot, wonder van Holland*.
- ***Eyffinger, A., Prins Maurits en Hugo de Groot. Een drama in beeld*.** Gorinchem: Gorcums Museum, 2004.
Uitgebreid aandacht voor de Latijnse versjes (met vertalingen) die de jonge Hugo de Groot maakte bij prenten, o.m. van de oorlogssuccessen van Maurits.
- ***Hellinga, G.W. (1957), Allerliefste van Hugo de Groot*.** Den Haag: Bert Bakker / Daamen, [Ooievaar. 58] (*).
Een alleraardigst boekje dat een herdruk verdient: het gedicht *Huigh de Groots verlossing van Joost van den Vondel*, opgedragen aan Marie van Reigersberch, het opstel van Robert Fruin

Hugo de Groot en Maria van Reigersberch, een in Antwerpen in april 1621 verschenen pamflet over de ontsnapping van Hugo de Groot en een boeiende collectie brieven van Maria van Reigersberch, voornamelijk aan Hugo.

- **Hellinga, G.G. (2008), *Meesters van de Gouden Eeuw***. Walburg Pers. 28 biografieën van kunstenaars en wetenschappers uit de Gouden Eeuw, waaronder Hugo de Groot.
- **Kloek, E. (red.) (2004), *Verzameld verleden. Veertig gedenkwaardige momenten en figuren uit de vaderlandse geschiedenis***. Hilversum: Verloren. Hierin: **Ham, G. van der, *De boekenkist van Hugo de Groot (1621)***, blz. 76-79 (*). Van der Ham beschrijft in het kort het leven en de betekenis van Hugo de Groot, geïllustreerd met afbeeldingen van de boekenkist in het Rijksmuseum, het metselaarsbuisje, dat De Groot aanhad bij zijn vlucht uit Gorkum (Historisch Museum – Rotterdam), en een 19de eeuwse prent, een stripverhaal van De Groots vlucht uit Loevestein. Ook gaat Van der Ham in op de aandacht voor De Groot in later eeuwen tot op de dag van vandaag.

Kanttekening:

- Van der Ham meldt waar de kisten in het Rijksmuseum en het Prinsenhof vandaan komen: één zou afkomstig zijn uit het bezit van de Gorkummer Daatselaar, de ander uit het bezit van de familie De Groot. In een onderschrift bij de foto van de Rijksmuseum-kist wordt zonder nadere toelichting melding gemaakt van een kist in Amersfoort.

- **Lindemans, J.F. (1993), *Over het recht van oorlog en vrede, geschreven door Hugo de Groot***. Baarn: Ambo [ook te lezen op en te downloaden van www.dbnl.org (2008)]. Na een korte biografische schets volgt een vertaling vanuit het Latijn van *De iure belli ac pacis* – *Over het recht van oorlog en vrede* uit 1625.
- **Nellen, H.J.M. en J. Trapman (ed.) (1996), *De Hollandse jaren van Hugo de Groot (1583-1621)***. Hilversum: Verloren. Lezingen over verschillende activiteiten van Hugo de Groot tot zijn vlucht naar Frankrijk in 1621, gehouden in Den Haag in 1995 t.g.v. Hugo's 350ste sterfdag.
- **Nellen, H. (2007), *Hugo de Groot. Een leven in strijd om de vrede 1583-1645***. Amsterdam: Balans (*). Het standaardwerk over het leven van Hugo de Groot, gereconstrueerd op basis van 7725 bewaard gebleven brieven. Zeer gedetailleerd en daardoor dik: 612 bladzijden, exclusief noten, literatuur en register. Aanbevolen hoofdstukken zijn VIII *Proces en gevangenschap* (1618-1621) en XI *Hollands intermezzo* (1631-1632).
- **Panhuysen, L. (2009), *Hugo de Groot (1583-1645)*** in: *Historisch Nieuwsblad*, 2009, nr. 8 [ook op: www.historischnieuwsblad.nl].
- **Pos, G.J. (red.) (2004), *De grootste Nederlander. De geschiedenis van Nederland aan de hand van meer dan 150 biografieën***. Amsterdam: Van Gennep. Hierin: **Wiskie, B.: *Hugo de Groot (1583-1645)*, blz. 70-73** (*). Beknpte levensschets van Hugo de Groot: zijn levensloop en zijn werk. Afbeelding van de nog jonge De Groot.

Kanttekening:

- Volgens Wiskie werd De Groot ontslagen als Zweeds ambassadeur in Parijs omdat hij weigerde luthers te worden. Dit argument is niet terug te vinden in de literatuur. Wel was De Groot verdacht geworden door zijn pleidooi voor één christelijke kerk, maar tijdens zijn verblijf in Stockholm werden toch vooral andere zaken bediscussieerd en was het De Groot die uiteindelijk aandrang op ontslag (Nellen).

- **Prak, M. (red.) (2006), *Plaatsen van herinnering. Nederland in de zeventiende en achttiende eeuw***. Amsterdam: Bert Bakker. Hierin: **Gelderen, M. van., *Slot Loevestein. Hugo de Groot ontsnapt in een boekenkist*, blz. 142-153**. Beschrijving van vooral de opvattingen van Hugo de Groot over vrijheid en soevereiniteit en hun betekenis tot op de dag van vandaag. Afbeelding van Loevestein en van het wegdragen van de boekenkist door twee soldaten.

Kanttekening:

- Het schip van De Groot leed geen schipbreuk op weg naar Zweden, maar op weg naar de kust van Duitsland.

- **Romein, J. en A. Romein-Verschoor (1959-8), *Erflaters van onze beschaving. Nederlandse gestalten uit zes eeuwen***. Amsterdam: Em.Querido / Wereldbibliotheek, [oorspronkelijk 1938-1940; ook te lezen op en te downloaden van www.dbnl.org (2006)]. Hierin:
Huig de Groot. Het Delfts orakel, blz. 229-255 (*)
Een prikkelende levens- en karakterschets van Hugo de Groot.
- **Romein-Verschoor, A. (1975-5), *Vaderland in de verte. Historische roman***. Amsterdam: Em. Querido [oorspronkelijk 1948] (*).
Een bijzonder knappe historische roman over het leven van Hugo de Groot van geboorte tot zijn dood, in 1948 bekroond met de romanprijs van de gemeente Amsterdam.
- **Stipriaan, R. van (samenst.) (2000), *Ooggetuigen van de Gouden Eeuw in meer dan honderd reportages***. Amsterdam: Prometheus. Hierin:
Carleton, D., *Hugo de Groot slaat door. Den Haag, 25 januari 1619 (o.s.)*, blz. 124-125.
Bericht van de Engelse ambassadeur over de berechting van Hugo de Groot en zijn pleidooi om mededogen van zijn rechters.
Groot, H. de, *Ontsnapping in boekenkist. Loevestein, 22 maart 1621* [uit een anoniem pamflet], blz. 138-139.
Beschrijving van het ontsnappingsplan en de uitvoering ervan.

Kanttekeningen bij het pamflet:

- hier wordt gesuggereerd dat het ontsnappingsplan van Hugo zelf was en niet van Maria.
- tevens wordt aangegeven dat de dienstmeid Elsje niet in het complot zat.
- in dit verhaal waren vier soldaten nodig om de kist te dragen.

[N.B. in 2003 verscheen van dit boek een nieuwe druk]

- **Vanwesenbeeck, C., *Hugo de Groot. Het Delftse wonderkind*** in: *Delf. Cultuurhistorisch magazine voor Delft*, winter 2008, blz. 14-17 (*).
- **Vanwesenbeeck, C., *Maurits en Hugo, oorlog en vrede*** in: *Delf. Cultuurhistorisch magazine voor Delft*, zomer 2009, blz. 14-16 (*).

4 Over de tijd van Hugo de Groot

4.1 Overzichtswerken [in alfabetische volgorde]

- **Kooij, C. van der en M. de Groot-Reuvekamp (2009), *Geschiedenis & Samenleving***. Groningen: Noordhoff.
Hoofdstuk 7 is gewijd aan de *Tijd van Regenten en Vorsten* met in paragraaf 7.1.2 aandacht voor het Twaalfjarig Bestand en de interne twisten, uitlopend op de onthoofding van Oldenbarnevelt en in paragraaf 7.3 voor de culturele bloei in de Gouden Eeuw met Hugo de Groot als pionier van het volkenrecht.
- **Wilschut, A. (2007), *De Tijd van Regenten en Vorsten 1600-1700***. Zwolle, Waanders.
Het Twaalfjarig Bestand en de interne twisten komen aan de orde vanaf blz. 8 met speciale aandacht voor de ontsnapping van Hugo de Groot in de boekenkist op blz. 21-23.

Kanttekeningen:

- Daatselaar wordt in dit verhaal van de ontsnapping een schipper.
- Waarom Elsje van Houwelingen consequent Elske genoemd wordt is niet duidelijk.
- Het verhaal eindigt met *De Groot zal zijn geboortegrond nooit meer terugzien*. Twee keer is De Groot tijdens zijn ballingschap terug geweest in de Republiek, maar van een blijvende vestiging kon geen sprake zijn.

4.2 Deelstudies over de tijd van De Groot [in alfabetische volgorde]

- Deursen, A. Th. van (2000), *Maurits van Nassau. De winnaar die faalde*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Deursen, A. Th. van (2010-4), *Bavianen en slijkgeuzen. Kerk en kerkvolk in de tijd van Maurits en Oldenbarnevelt*. Franeker: Van Wijnen.
- Groenveld, S. (2009), *Het Twaalfjarig Bestand, 1609-1621. De jongelingsjaren van de Republiek der Verenigde Nederlanden*. Hilversum: Verloren.
- Hellinga, G.G. (2009), *Leiders van de Gouden Eeuw*. Zutphen: Walburg Pers.
- Knapen, B. (2005), *De man en zijn staat. Johan van Oldenbarnevelt 1547-1619*. Amsterdam: Bert Bakker.

5 Hugo de Groot in geschiedenismethoden

In lang niet alle geschiedenismethoden wordt aandacht besteed aan het canonvenster *Hugo de Groot*. Zo ontbreekt informatie over Hugo de Groot in de methoden *Bij de tijd*, *Speurtocht*, *Tijdstip* en *Wijzer door de tijd*. Kort wordt aandacht besteed aan Hugo de Groot voor groep 7 in *Een zee van tijd* (thema 5), voor groep 8 in *De Trek (De Republiek)* en in *Brandaan* (thema 1, les 2 *Welvaart in de Republiek*).

6 Afbeeldingen en videoclips

6.1 Afbeeldingen

Op de website entoen.nu zijn enige afbeeldingen opgenomen: een portret van Hugo de Groot, geschilderd door Van Mierevelt (aanwezig in het Rijksmuseum in Amsterdam en Museum het Prinsenhof in Delft), een boekenkist (het exemplaar in het Rijksmuseum in Amsterdam) en twee afbeeldingen van slot Loevestein.

Op de website www.dbnl.org staat een hele verzameling portretten van Hugo de Groot, afbeeldingen van de ontsnapping en van zijn grafombe.

Op www.google.nl/afbeeldingen zijn onder het trefwoord *Hugo de Groot* een groot aantal afbeeldingen te vinden.

6.2 Videoclips

Op de website entoen.nu zijn een canonclip voor groep 5-6 (3 min. 12) vooral over De Groot als wonderkind en een canonclip voor groep 7-8 met de nadruk op het boek *Over het recht van oorlog en vrede* (3 min. 40) te bekijken.

Verder bevindt zich daar ook een schooltv-beeldbankclip, die een gedramatiseerd beeld geeft van de Loevesteintijd en de ontsnapping. Aan het einde wordt gemeld dat De Groot in het buitenland veel boeken schreef en zo beroemd werd, maar waarover die boeken gaan komt niet aan de orde. In deze clip stapt Hugo gekleed in de kist ...Lengte 3 min. 42.

Op www.willemwever.nl is het programma *Wie was Hugo de Groot?* uit 2006 te zien. Deels informatie van een deskundige, deels dramatisering met opnamen in Delft en op Loevestein. Lengte 8 min 35.

7 Websites

7.1 Over De Groot - algemeen:

- www.wikipedia.org [zoektermen:Hugo de Groot / Ontsnapping Hugo de Groot/ Maria van Reigersberch]
- www.wikidelft.nl [zoekterm: Hugo de Groot]
- www.innl.nl [zoekterm: Hugo de Groot]
- www.geschiedenis24.nl [zoekterm: Hugo de Groot]
- www.slotloevestein.nl [zoektermen: geschiedenis / Hugo de Groot]

7.2 Over De Groot: educatief

- www.entoen.nu – Hugo de Groot
- www.kinderpleinen.nl – Hugo de Groot [niet alle links werken].
- http://dekluft_opdrachten_diversen.yurls.net [webpad Hugo de Groot, van Jack Nowee] [ook hier werken niet alle links meer]

- www.schooltv.nl/vroegerenzo - zoekterm: Hugo de Groot
- www.dos-hsmarnix.nl/kennisomgeving [Slot Loevestein].
- www.jigzone.com/puzzles [puzzel op internet van slot Loevestein]

8 Sporen van Hugo de Groot

8.1 Delft

- Plaats van het vroegere ouderlijk huis aan de Oude Langendijk: plaquette,
- Standbeeld Hugo de Groot op de markt,
- Graf in de Nieuwe Kerk,
- Museum Prinsenhof: boekenkist en schilderij van Van Mierevelt.

8.2 Rotterdam

- Standbeeld van Hugo de Groot (Coolsingel),
- Historisch Museum – Rotterdam: metselaarskledingstuk en herinneringspenningen Hugo de Groot.

8.3 Den Haag

- Standbeeld van Hugo de Groot (Hoge Raad- Kazernestraat),
- Vredespaleis.

8.4 Poederrijen

- Slot Loevestein,
- 'Woonkamer' van familie De Groot,
- Boekenkist,
- Tentoonstelling over de betekenis van Hugo de Groot.

8.5 Gorinchem

- 'Poortje van Hugo de Groot' (Groenmarkt).

8.6 Amsterdam

- Beurs van Berlage: Gevelbeeld Hugo de Groot,
- Rijksmuseum – Amsterdam (tijdelijk gesloten: zie www.rijksmuseum.nl): boekenkist en portret van Hugo de Groot van Van Mierevelt.

8.7 Namen

- In veel steden is er een straatnaam genoemd naar Hugo de Groot: zie <http://mijndev.openstreetmap.nl>.
- Maar er zijn ook straten genoemd naar Maria van Reigersberch en Elsje van Houwelingen.
- Verschillende scholen zijn naar Hugo de Groot genoemd, o.m. in Delft en Rotterdam.
- Ook andere 'objecten' werden naar Hugo de Groot genoemd, zoals o.m. een park in Oude Pekela, een espressobar in Gorcum en een vliegtuig van de KLM (dat in 1958 verdween in de Atlantische Oceaan).

Roden: 09-07-2011
CGvdK.